

Wat werkt niet in het onderwijs?

*Inge de Wolf, hoogleraar UM & NRO
Eva Naaijken, schoolleider & auteur*

***Welke aanpakken lijken aantrekkelijk,
maar blijken niet effectief voor leerlingen?***

#debunkten

#watwerktniet

1. Vaste niveaugroepen

1. Vaste niveaugroepen

Lijkt aantrekkelijk omdat:

- leerlingen zich op 'hun eigen niveau' kunnen ontwikkelen
- je zo in de klas kunt differentieren

Helaas niet effectief! Wat laat onderzoek zien?

- Lage verwachtingen van 'laagste' groepen:
'Prison of low expectations' (Bowen Paulle, 2019)
- Risico om in niveaugroep te blijven hangen (vroeg selectie) (Denessen, 2020)
- Slecht voor zelfvertrouwen, zelfbeeld van leerlingen

1. Alternatief voor vaste niveaugroepen

Aan de basis van differentiatie staat het hebben van hoge verwachtingen, het geven van kwalitatief hoogwaardige lessen met een concreet lesdoel, kraakheldere instructie en actieve leerlingen. Werk je met niveaugroepen? Varieer dan regelmatig in samenstelling (NRO,2019)

Alternatief:

- De instructietijd van leerlingen verlengen (bijv pré-teaching - EDI);
- Door heterogeen te groeperen, kunnen leerlingen elkaar helpen en ondersteunen bij het behalen van het lesdoel;
- Afwisselde werkvormen, activiteiten en leermiddelen.

2. Nakijken werk leerlingen

Afbeelding:
kennisrotonde.nl

2. Nakijken werk leerlingen

Lijkt aantrekkelijk omdat:

- leerlingen feedback krijgen
- je als leraar leert wat ze wel en niet beheersen

Helaas niet effectief! Wat laat onderzoek zien?

- leerlingen hebben er weinig tot niets aan
- cijfers werken soms zelfs negatief
- kost je als leraar veel kostbare tijd

Bron: onderwijskennis.nl

2. Nakijken: alternatief

Maak gebruik van formatief handelen:

‘Onder formatief handelen worden alle activiteiten verstaan die leerlingen en leraar/docent uitvoeren om de leeractiviteiten van leerlingen in kaart te brengen, te interpreteren en te gebruiken om betere beslissingen te maken over vervolgstappen (Black en William, 2009).

- Maak kwaliteitscriteria expliciet.
- Controleer begrip (bijvoorbeeld met een wisbordje)
- Geef gerichte feedback
- Laat leerlingen elkaars werk bekijken

Feedback

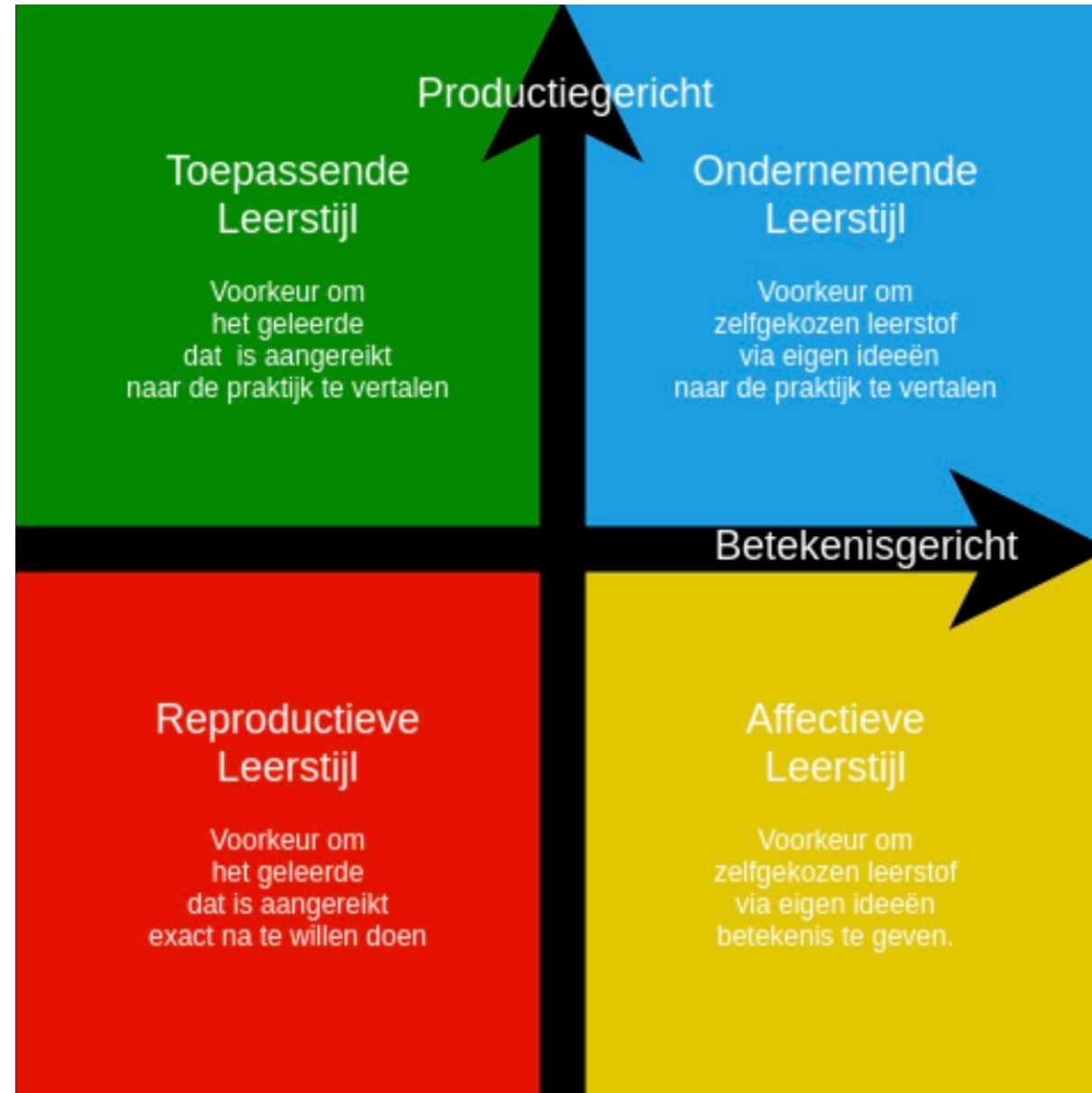
Bij foute antwoorden

- Geef aanwijzingen.
- Maak er een meerkeuzevraag van.
- Bij twee foute antwoorden geef je opnieuw instructie.
- Overleg nogmaals met je schoudermaatje.
- “Vertel hoe je aan het antwoord bent gekomen”.
- “Ik kom straks bij je terug”.

Laat leerlingen altijd antwoorden in hele zinnen en uitleggen hoe de leerling tot het antwoord is gekomen.

Geef ruimte aan sterke leerlingen.

3. Leerstijlen

3. Leerstijlen

Lijkt aantrekkelijk omdat:

- Leerlingen zijn allemaal anders en leren anders
- Passende stijl is goed voor leren leerling

Helaas niet effectief! Wat laat onderzoek zien?

- Aansluiten op leerstijlen leidt niet tot betere prestaties

Bronnen: Kirschner, Jolles, Muijs

3. Alternatief voor leerstijlen

Iedere leraar moet in staat zijn hoogwaardige instructie te verzorgen, maar er moeten door de leraar ook afwisselende activiteiten en werkvormen worden ingepland waardoor leerlingen hun kennis en begrip verder kunnen verdiepen.

- Sluit aan bij de voorkennis van leerlingen en activeer deze.
- Geef goede instructie en controleer begrip.
- Geef responsief les.
- Bied afwisselende werkvormen aan die aansluiten bij het leerdoel.
- Maak gebruik van de kracht van herhaling.

4. Bewegend leren

4. Bewegend leren

Lijkt aantrekkelijk omdat:

- Bewegen is gezond
- Leerlingen zijn actief betrokken en hoeven niet zo lang stil te zitten

Helaas niet effectief! Wat laat onderzoek zien?

- sporten/bewegen is goed, maar bewegend leren leidt niet tot betere leerprestaties

Bronnen: [Onderwijskennis.nl](https://onderwijskennis.nl)

Stap 1. In beeld brengen van de huidige ontwikkeling
Stap 2. Beschikbare gegevens inventariseren
Stap 3. Analyseren
Stap 4. Speerpunten uit onze analyse
Stap 5. Mogelijke verklaringen zoeken, gevolgen inschatten en conclusies formuleren

Ambitie	Wat is de ambitie/het doel dat we willen bereiken? Wees zo helder en concreet mogelijk (SMART)!
Formuleer een doel	Vanaf wanneer zien we het resultaat en hoe kunnen wij dat zien? • Korte termijn • Middellange termijn • Langere termijn
Gekozen aanpak	Wat zal er concreet worden gedaan om de ambitie te bereiken? Welke kennis en vaardigheden moeten leraren beheersen?

4. Alternatief voor bewegend leren

Alle kinderen moeten gezond kunnen opgroeien. Stimuleer daarom als school gezond eten, drinken en voldoende te bewegen.

Maak een ambitiekaart met iedere week aandacht voor:

- Bevorderen gezond gedrag
- Voldoende en kwalitatief vakonderwijs
- Actief buitenspelen onder schooltijd
- Samenwerking met ketenpartners
- Extra aandacht voor (monitoren) motorische ontwikkeling

5. Zelfontdekkend leren

5. Zelfontdekkend leren

Lijkt effectief, want:

- Leerlingen zijn uniek in hun leren en groeien vanzelf
- Zelfontdekkend leren vergroot eigenaarschap leerproces

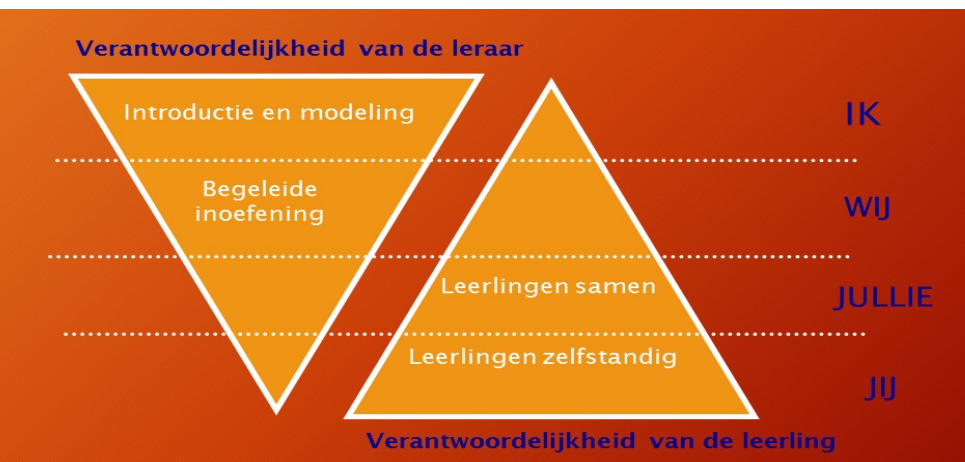
Maar niet effectief, want:

- Leerlingen worden niet vanzelf beter
- Leerlingen hebben instructie en begeleiding nodig

Bronnen: Kirschner, Muijs, Surma

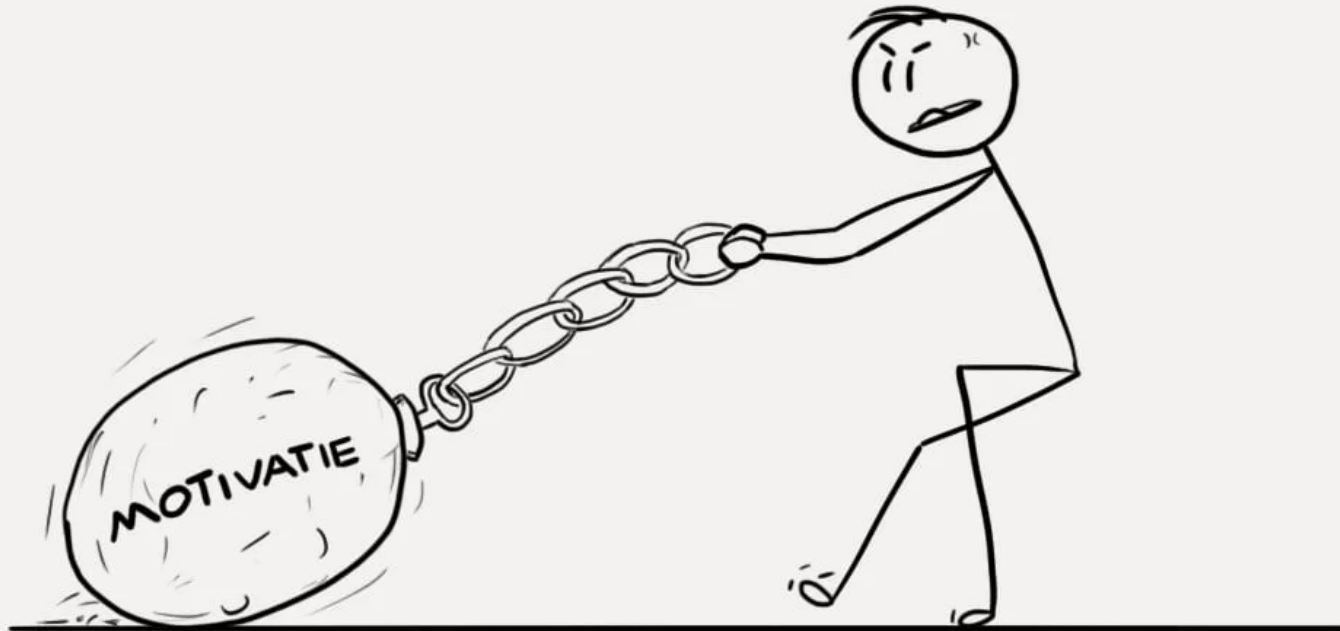
5. Alternatief voor zelfontdekkend leren

Om te kunnen ontdekken heb je als leerling een sterke kennisbasis nodig. Tijdens de les draagt de leraar stapsgewijs de verantwoordelijkheid over aan de leerling. Bijvoorbeeld GRRIM-model of het EDI-model).

- Fase 1: Kennisoverdracht.
- Fase 2: Toepassen en zelf nadenken.
- Fase 3: Ervaren, onderzoeken, maken en presenteren.

6. Plezier voor vaardigheid

leventje.nl

Jos Loock

6. Plezier voor vaardigheid

Lijkt aantrekkelijk omdat:

- Leerlingen die gemotiveerd zijn beter leren
- Intrinsieke motivatie goed is voor het leerproces

Helaas niet effectief! Wat laat onderzoek zien?

- Tweelingstudie: leidt niet tot verschil in vaardigheid
- Leren hoeft niet leuk te zijn, is het soms pas na afloop

Onderwijskennis.nl

Het knooppunt van en voor het onderwijs

Thema's ▾

Kennisbank

Toolkits ▾

Bijeenkomsten

Over Onderwijskennis.nl

Kwaliteit

Nieuws

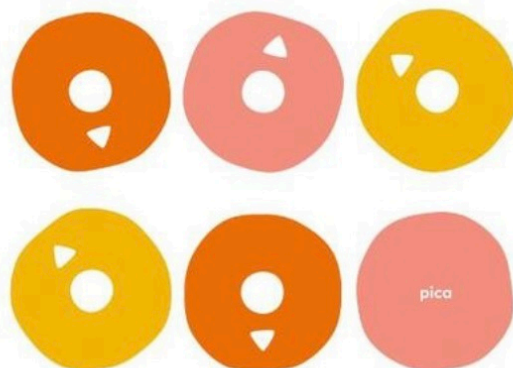
Contact

 Lees voor

De school als werkplaats

Gereedschap voor
een sterke kwaliteitscultuur

DANK!!!

Meer weten?

- www.onderwijskennis.nl
- www.educationendowmentfoundation.org.uk
- www.ona.amsterdam
- www.educationlab.nl